

ARXIU



# Des del silenci

La Universitat de València va concedir el dia 6 d'abril el Premi Vicent Ventura al professor Josep Lluís Bausset. El guardó, que enguany commemora la seua primera edició, vol reconèixer la trajectòria democràtica i cívica de figures que han treballat per la salvaguarda dels valors culturals del País Valencià.

**J**osep Lluís Bausset (Paiporta, 1910) és una d'aquelles vides de consagració absoluta al seu poble; un d'aquells casos que ha defugit, en la mesura de les seues possibilitats, tot reconeixement públic, per modest que fóra; que ha evitat les veus d'agraïment. Avui, malgrat ell mateix, la Universitat de València vol agrair-li la tasca feta per a mantenir els valors culturals del País Valencià amb el primer Premi Vicent Ventura.

I és que Bausset ha viscut el país, i ho ha fet, des del silenci i l'anonimat. Ha fet país com qui llaura el camp, sense més mitjans que les poques eines que li oferia la vida. I avui en pot veure els fruits. El seu poble, l'Alcúdia, i la seua comarca han assolit cotes de normalització i de normalitat, després d'anys d'esforços i de lluita en l'erm del paisatge franquista o durant les dècades posteriors de la transició i la democràcia.

El nom de Josep Lluís Bausset apareix vinculat als principals actes, accions i figures de caire na-

cionalista dels darrers dos terços del segle XX. Va, ser des de jove, amic de Joan Fuster. De fet, van coincidir durant els anys 40, quan tots dos compartien els espais de la pensió Maravilla, "que jo vaig batrejar amb el nom de pensió Clorofil·la per la poca carn que ens hi donaven", recorda Bausset mateix. "Jo vivia ja en la pensió perquè feia classes de física i química en acadèmies de València, quan hi aparegué Fuster. Com que era un xicot molt callat, li vam posar el malnom del Mut". D'aquells inicis, encara en perviu, a hores d'ara, la tertúlia que Fuster, Vicent Ventura i Bausset, juntament amb uns quants amics més, van fundar al Lion d'Or, cap al 1941. Avui, Bausset té vuitanta-nou anys i encara es pot veure arribant a València dilluns a la vesprada, sol (o, com diu ell mateix, "acompanyat de tota la gent que hi ha en el tren"), per assistir a la cita de la cafeteria de San Patricio, a la plaça de l'Ajuntament de València, i per acabar el dia en el concert que la

Filharmonica ofereix setmanalment al Palau de la Música.

## Consciència de la diferència.

La consciència que parlava una llengua diferent de l'oficial li va nàixer així, com tantes coses en la vida, per casualitat. Amb la quinzena encara no complida, Bausset, que llavors estudiava a l'Institut Lluís Vives de València i que vivia internat en l'Acadèmia Cabanilles de la mateixa ciutat, fou castigat per un professor pel fet de parlar a un company en la llengua pròpia. El contrasentit (de no poder parlar com parlava a casa) havia d'emergir al cap d'uns quants anys, cap al 1927, quan, estudiant farmàcia a Madrid, uns amics bascos despertaren en ell un sentiment identitari diferent del que dictaven els cànons oficials. I allà, precisament a la capital del regne (o precisament perquè era a la capital del regne), la ment del jove estudiant va discernir amb una certa claredat que les maneres de fer, de viure i d'entendre de la societat de la Meseta



ARXIU

**Josep Lluís Bausset, amb Joan Fuster i Ramon Trullenque, durant la dècada dels seixanta.**  
Fuster digué de Bausset que "és un personatge 'subterrani', dels més admirables del País Valencià."

distaven molt dels costums valencians; que la centralitat entesa des de Madrid desplaçava el seu poble a una perifèria de *provincias*, admetent-ne, com a màxim, les llicències d'un regionalisme sucursalista.

Ja en temps de la república i després d'haver contactat amb Carles Salvador, Francesc Bayarri i el valencianisme històric en els locals de l'Agrupació Valencianista Republicana, fundava en companyia del seu amic Innocenci Signes l'Agrupació Valencianista la Senyera. Fuster mateix en feia esment en una carta adreçada a Vicenç Riera Llorca: "Bausset és un altre cas admirable: abans de la guerra ell i els seus amics del poble constituïren una entitat valencianista, estaven quasi tots subscriptes a periòdics catalans; una vegada assistiren amb llur bandera a un míting pro estatut valencià i quan un dels oradors començà a parlar en castellà abandonaren sorollosament l'escenari amb la bandera i tot".

Amb la victòria franquista Bausset veu frenada la seua acció en el camp de l'activisme polític, però no cau en la via morta de l'oblit. De fet, durant els anys 40 freqüenta la tertúlia esmentada, a la qual acudia també Josep Garcia Ríchart, i a la qual s'afegiren més endavant els catedràtics Miquel Tar-

**Bausset fou fundador de l'Agrupació Valencianista la Senyera i de la revista Parlem entre moltes iniciatives més.**

radell, Joan Reglà, Emili Giralt i un llarg etcètera. Tampoc no deixava en pau els joves del poble, que animava a participar activament en un nacionalisme de resistència nascut abans de la guerra civil.

**Activista i agitador.** El 1953 Bausset engegava un programa de ràdio en una emissora local de Guadassuar. Unes emissions dedicades al camp i per a la gent del camp que el director del mitjà li permetia de fer en català. Però aviat arribà la prohibició del governador civil de València per via epistolar, amb unes paraules que no deixaven lloc al dubte: "No podem consentir, després de tres

*años de guerra civil, ciertas resurrecciones, que puedan poner en peligro la unidad de la patria".*

A principi de la dècada dels 60 i després de la jornada laboral en qualitat de professor de física i química a l'institut de Xàtiva, començava a fer classes de català a l'Alcúdia i als pobles de la rodalia. "Després de sopar venien a buscar-lo i se n'anava on tocara a fer classes -recorda el seu fill Josep Miquel-. Aleshores es va procurar dos llibres: la *Gramàtica valenciana* d'Enric Valor i un opuscle, *El valencià en vint lliçons*. El meu pare mai no ha parat, és una persona molt inquieta, treballadora, i fa les coses sense afany de protagonisme. De fet, de menuts, la nostra relació familiar era absolutament diferent de la que vivien els meus amics a casa. Mon pare, a més de fer classes de català, el 9 d'octubre posava en el carrer dedicat al rei Jaume I unes corones de llorer que trenàvem nosaltres mateixos, perquè, deia, calia mantenir encesa la flama del valencianisme de la República. I al final dels anys 60 engegà una revista, *Parlem*, en la qual participaven els joves de la comarca, com ara Josep Lozano amb les seues primeres poesies".

Josep Miquel Bausset recorda igualment les vesprades del dissabte passades a casa de Joan Fuster o la participació del seu pare en el primer Congrés d'Història del País Valencià, esdevenint la primavera del 1971. Durant els darrers anys de la dictadura i la convulsa transició política, Josep Lluís Bausset organitzà conferències, amb la participació de Manuel Sanchis Guarner, Ricard Pérez Casado i Ernest Lluch (1972); participà activament en la campanya *La llengua dels valencians* (1975), a través de la qual es divulgava l'opinió dels directors de la Real Academia Espanola en favor de la unitat lingüística. I el 1979 apareixia com a soci fundador d'Acció Cultural del País Valencià (ACPV).

El 1980 li arribà la jubilació i, per tant, l'alliberament de les seues tasques professionals, fet que li permetia de dedicar-se amb més intensitat a fer cursos de català

com a professor de l'Acadèmia Carles Salvador. Finalment, quatre anys més tard, li plogueren els primers reconeixements públics. Acció Cultural del País Valencià l'homenatjava en els actes del cinquè aniversari de l'entitat, i aquest mateix any l'Ajuntament de l'Alcúdia el nomenava fill predilecte del poble, "en atenció a l'esforç de tota una vida dedicada a la lluita per la recuperació cultural i la reconstrucció nacional del País Valencià". Des de llavors, ha hagut d'acceptar més actes de reconeixement i d'homenatge a la seua figura, malgrat ell mateix. I més que en vindran, perquè Bausset, tant si vol com si no, és memòria viva, col·lectiva de vora un segle d'història; és la pantalla i la projecció dels fets, de les dificultats i dels moments dolços d'aquest camí de la recuperació nacional.

Però ell, avui més s'estima de veure's cada dissabte en el Trinet de Pelai i cada dilluns en la tertúlia de San Patricio, o en el concert de la Filharmònica, que no rebent medalles i paraules d'agraïment públic. Josep Lluís Bausset és discret, anònim per naturalesa; la seua no és la imatge il·luminada pel bany de la fama, sinó el perfil d'un treballador infatigable en la penombra dels bastidors. "Bausset és un personatge 'subterrani', dels més admirables del País Valencià -escrivia el seu vell amic Fuster el 1984-, i jo en done fe. Ningú no sap qui és, i tant se val, però jo sí".

Eliseu T. Climent



El 1996, el Bloc de Progrés Jaume I de l'Alcúdia homenatjava Bausset pel compromís adquirit al llarg de tota una vida. A sota, Bausset amb Vicent Ventura, una amistat de dècades fins a la desaparició del periodista valencià.

## Col·lecció Tàndem de la Terra



**Flora pintoresca del País Valencià**  
Joan Pellicer

1.500 PTA



**Penyagolosa: Paisatges del sostre d'un país**  
Enric Roncero

1.500 PTA



**Mariola: Sendes de nevaters**  
Josep Nebot

1.500 PTA

Es tres primers títols d'una magnífica col·lecció que ens ajudarà a conèixer millor al País Valencià i la seua bellesa paisatgística